

Ніна
Матвієнко

МОНОЛОГ після ВИСТАВИ

Ніна Матвієнко
у виставі «Водоспад/Відблиски».

Я ніколи не імпровізувала текстом, а в останній виставі раптом наважилася. Бо у класичних п'єсах геніальність актора проявляється тільки в інтонації, жесті, а вистава Вірляни дозволяє імпровізацію. Дає можливість побути собою. А мені в той вечір дуже сумно було від того, що доведеться прощатися з Керін та Сесілією. І коли Керін під час вистави сказала свою репліку: «Де моя бабуся?», я раптом їй відповіла: «Ти ж завтра їдеш, і мені буде тяжко без тебе і буде сумно». І вона не розуміла української, але ми обидві плакали... Це був монолог за її бабуся.

В іншому місці, де я розбиваю горнятко, мені дуже хотілося сказати: «Може і про нас на цих черепках щось прочитають». Але я не наважилась і сказала тільки: «Соррі, Керін», чим страшенно розсмішила акторів. Вірляна на це нічого не сказала. Слава Богу, що вона не нав'язувала мені у виставі якихось рухів, давала свободу, бо я існувала там не як акторка, а як особа. Нам інколи здається, що ми думаємо, як глядач, і ті речі, які нас мучать, повинні бути висловлені. І вистава Вірляни якраз давала таку можливість. На основі пам'яті можуть простягнутися ниточки з усього світу, зібратися в одному центрі, як карусель. Кожен може про свій біль сказати, свою пісню проспівати.

А моє найдавніше... Мені здається, що я там завжди була. Це все було завжди. Ці пісні знову стукають у двері, заходять у кожну хату. Коли пісня звучить по радіо, і її слухають люди, для яких вона рідна, то ми, ці люди, стаємо наче посестри, ми одна одній нагадали, що ми є. Пісня - це пережитий момент,

який зафіксувала пам'ять, і часто думаєш, що це про твою долю. А потім пісня закінчується, і знову життя йде далі... Я ще була юною, а мої пісні вже ставилися в заставки, як спогад. Може, я сама вже спогад...

Юрій Ілленко знімав фільм «Солом'яні дзвони» за твором Є. Гуцала і хотів, щоб у головній ролі була я. І от послав він асистентку знайти Ніну Матвієнко. Асистентка пішла шукати моїх слідів спочатку в театральний інститут, потім до консерваторії. І нарешті, коли прийшла до хору імені Верьовки і запитала: «Чи знаєте ви щось про Ніну Матвієнко?», - їй відповіли: «Ось її телефон». Яке ж було здивування, що співачка ще молода жінка. Та і що взагалі вона ще жива. Ніна Матвієнко - це щось таке давнє. «Як Ви наважилися в юності почати співати такі пісні?», - не могла зрозуміти та дівчина. А, знаєте, це певно, як павутиння. Воно для нас означає щось давнє, але ж воно весь час снується. Десь тільки що пройшов павучок, і його можна легенько сірничком зняти. Таке воно беззахисне. Тільки відслоніть павутиння - а Ніна там стоїть... Як я зраділа, що Вірляна, загубивши в Києві всі адреси, зателефонувала саме мені. Щось вона загубила цього дня, а щось і знайшла. Нема нічого відомого. Ти йдеш стежкою до хати. Але ти ніколи не знаєш, кого зустрінеш. Може, Вірляні щастить на зустрічі. Так от, не у кожної людини є такий друг, як Ваток Уєно, постійний сценограф Вірляни і її чоловік. Якби не було Ваток, не було б вистави, якби не було Вірляни, не було б Ваток. Є такі речі, які не можна замінити. Ваток - це той вогник, який

загориться саме тоді, коли треба. Це виважений друг, хоча і складний. Працювати з Вірляною цікаво. Вона дуже уважна як людина, вона ніколи не забувала в Нью-Йорку зателефонувати щодня. Вона зацікавлена, щоб запрошений актор був забезпечений належною людською увагою і умовами. Вона навіть дуже часто робила нам вечері після вистави. Хоч для неї це матеріально, я думаю, теж було нелегко. У неї чудові контакти з друзями по університету. Мені здалося, що там без підтримки друзів людина не виживе, і вони дуже добре розуміють важливість чесного ставлення один до одного.

Вірляна дуже уважна як режисер, все очима підбере. Якщо їй подобається щось нове, що робить актор у виставі, вона промовчить. Якщо не сподобалося, обов'язково зауважить. А взагалі, цінність вистав у тому, що глядачеві ти несеш уже вечерю свою, щось легеньке, таке, щоб не муляло в животі, те, чого ти досягнув «пережованою практикою», але треба, щоб це завжди було, як вперше. І талановиті люди завжди все роблять по-новому. Треба, щоб вдруге прийшовши на виставу, журналіст ніколи не знав, звідки вийде актор.

Коли виставу грали в Нью-Йорку, то Вірляна почувала себе там на своєму місці, й актори були вдома. Публіка сприймала виставу дуже добре. Але мені було важко весь час, і в пісні весь час був притаєний біль і туга притаєна. Коли ми грали виставу тут, то для Сесілії та Керін, які були далеко від дому, відійшли всі буденні речі. Залишилася лише вистава, хоча вони також тужили за своїм домом, бо для кожного домівок - це кубельце, де ти, як покладок, пригрітий. На якийсь час вистава стала змістом життя, навіть поворотом у житті. Та для всіх нас вона стала поворотом. Це все завершувалося гімном українській землі. Перші сльози їхні від пісень були на нашій землі. «Українські пісні повернули мені пам'ять», - сказала Керін. Та і не дивно. Народна пісня дуже проста і зрозуміла всім, тим вона і відрізняється від класичної музики, яка завжди була салонною. Є така жінка, яка ніколи не вийде з оголеними плечима, у якої завжди закриті груди. У неї завжди має бути один чоловік. І живе вона за законами людської моралі. Ця жінка і є муза народної пісні.

Тут, на Україні, речі, про які йдеться у виставі, можуть навіть здаватися наївними. Хоча багато людей говорили мені, що це змусило їх замислитися. А один знайомий сказав так: «Наче хтось постукав у двері, ти наче чуєш і не чуєш. Тобі наче здалося, і ти чекаєш, що цей стукіт повториться. А його більше нема».

А його більше нема...

Запис
Олени Левченко

ЧЕТВЕРТЕ мистецьке березілля в Києві

Емблема фестивалю.

Весна цього року зустріла киян черговим мистецьким березіллям «Драматург», яке засвідчило, що рівень фестивалю неухильно зростає.

Задумане на честь 70-річчя заснованого Лесем Курбасом в Києві 1922 року Мистецького Об'єднання Березіль, «Перше мистецьке березілля» перетворилося на своєрідний огляд-аналіз студійного театрального руху в Україні. Крім того, ініціатор фестивалю - театр-студія «Будьмо!» та його головний режисер Сергій Проскурня - вирішив познайомити киян зі своїми друзями - театральними колективами з Польщі, ФРН, США. Таким чином Березілля набуло статусу міжнародного фестивалю.

Серед творчих завдань, які ставить перед собою фестиваль, - це практичне увічнення пам'яті генія української культури, режисера світового значення Леся Курбаса, впровадження його імені та його спадщини в світовий театральний обіг. Курбас за столом переговорів з усмішкою чекає на того, хто готовий прийняти виклик, - таку емблему обрали організатори фестивалю, підкреслюючи бажання підтримати експериментаторство та заохочення театрів до студійного творчого пошуку.

Серед основних завдань фестивалю є й положення про його соціальний аспект - вільний доступ на всі вистави для студентів та молодих інтелігентів - малозабезпеченого прошарку суспільства. Організатори фестивалю справді подбали про те, щоб цей благородний принцип дотримувався.

Про зростання творчого рівня фестивалю свідчить склад його учасників. Не кожен фестиваль об'єднує імена Р.Віктюка та Е.Некрюшюса. Кияни чекають наступного кроку організаторів фестивалю.

Олена Левченко